

Gedeelte uit een reconstructie van het landschap bij Tegelen (L.) ongeveer 1 1/2 miljoen jaar geleden.

Geschilderd door B.F.M. Collet.

Vanuit de expositie in het documentatiecentrum kunt u "de werkelijkheid" gaan bekijken in de Tiglientuin. Een aparte gids van deze tuin is verkrijgbaar aan de entreekassa.

U zult hier veel planten herkennen, die we ook nu nog terugvinden in Nederland. Andere planten echter heeft men moeten verzamelen in de Kaukasuslanden, Japan, China en in Noord-Amerika.

Met de Tiglientuin is de "Jochum-Hof" een levend schilderij rijker geworden.

VERSLAG VAN DE TREKTELLINGEN IN 1977

door

W. Ganzevles

Als onderdeel van een landelijk onderzoek, opgezet door dhr. H. Wessels van de V.W.G. Winterswijk, werd in 1976 in Zuid-Limburg begonnen met het tellen van doortrekkende vogels. Op 9 zondagen

werden op drie à vier posten tellingen verricht. In 1977 werd het onderzoek voortgezet. Het aantal posten breidde zich uit tot zeven à acht. Bovendien werden voor het eerst in de omgeving van Roermond op een viertal plaatsen tellingen verricht.

In 1977 werd op tien zondagen tussen 4 september en 6 november geteld vanaf zonsopgang tot twee uren erna. Per vijf minuten werden alle overtrekkende vogels genoteerd. Naast de zondagstellingen werden op een aantal plaatsen aanvullende tellingen verricht (Meerssen, Neerbeek, Eijsden).

Het rapport, samengesteld door F. Hustings, T. Joosten, W. Jonkers, G. Dunnewold en F. Schepers, is nu verschenen.

Het bevat erg veel gegevens, zodat het slechts mogelijk is er enkele punten uit te lichten:

1) Er werden 92 soorten waargenomen. Doortrekkers in grote aantallen waren o.a. kievit, houtduif, veldleeuwerik, graspieper, vink, spreeuw en roek. Ook minder algemene soorten trokken door zoals aalscholver, casarca, visarend, regenwulp, rosse grutto, kluut en notenkraker. Door de grotere ervaring van de tellers kwamen "moeilijke" soorten, zoals holenduif en heggemus, er beter uit dan in 1976.

2) Evenals in 1976 verschilden de trekbeelden tussen de verschillende posten soms aanzienlijk. Als voorbeeld de trek van de graspieper op 9-10-1977:

Telpost	Aantal	Telpost	Aantal
Eijsden	248	Kunrade	1082
Schimmert	404	Ransdaal	162
Neerheek	468	Vrouwenheide	229
Brunssummerheide	505	Baneheide	80

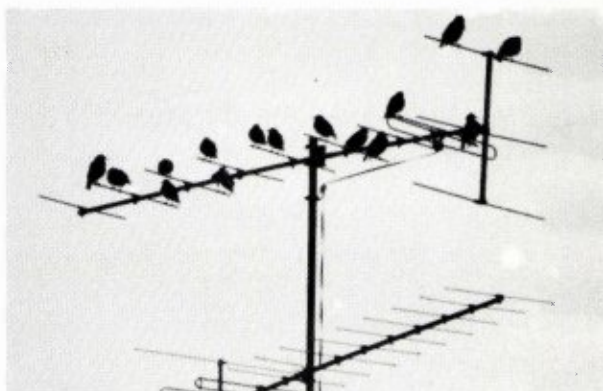
3) Bij de houtduif lijkt er een verband te bestaan tussen trekintensiteit en graad van bewolking. Zo was op 30-10 bij het begin van de telling op alle posten de hemel onbewolkt en vond er sterke

doortrek plaats, die vrij abrupt afnam toen de bewolking toenam. Het is zaak om in 1978 weersveranderingen tijdens de telling te noteren, om een beter beeld te krijgen van de invloed van weersfactoren op het trekgedrag.

4) In het rapport worden in enkele staatjes de procentuele verhoudingen weergegeven binnen enkele groepen vogels. Bij de vink-achtigen zien we de procentuele verhoudingen van de diverse soorten per zondag en op het totaal van de zondagstellingen:

Datum	4-9	11-9	18-9	25-9	2-10	9-10	16-10	23-10	30-10	6-11	Totaal
Tot. aant.											
wrgn. ex.	328	447	749	1162	1211	12282	2047	3992	1735	1626	25579 ex.
Geelgors				0,2	4,8	0,4	1,8	0,6	1,7	3,2	1,0 %
Rietgors				0,8	0,2	0,2	1,5	0,5	0,6	0,4	0,4 %
Groenling	5,8	78,7	18,2	7,1	12,8	4,7	5,5	2,1	4,5	3,6	6,5 %
Putter				0,9	2,6	1,3	2,1	0,3	1,6	3,4	1,3 %
Sijjs				1,3	0,2	0,7	0,6	2,2	0,9	1,6	1,5 %
Kneu	2,4	14,8	59,0	25,4	30,6	28,8	17,9	8,7	26,6	9,2	23,6 %
Eur. Kan.				0,2	0,5	0,6	0,2	0,1	0,3	0,1	0,2 %
Vink		4,3	4,1	51,0	32,2	51,2	49,3	76,3	46,1	45,4	50,5 %
Keep				1,3	0,7	0,5	7,2	1,4	5,6	1,7	1,6 %
Ringmus	91,8	2,0	15,9	13,5	15,4	11,9	12,2	8,9	12,0	20,8	13,3 %

5) Tenslotte volgt er een lijst van fenologiegegevens van het najaar van 1977.

Trekellingen

foto: van Nieuwenhoven

De trekellingen zullen in het najaar van 1978 voortgezet worden. Er zijn nog verschillende open plekken in Limburg, waar dit jaar minstens één telpost

zou moeten komen (West-Limburg omgeving Weert), gebied tussen Sittard en Roermond en het gebied ten zuiden en het noorden van Venlo).

Wie belangstelling heeft en aan de tellingen mee wil doen, kan contact opnemen met: F. Hustings, Sweelinckstraat 14 te Heerlen. Tel. 045-712666; W. Jonkers, De Maan 28 te Schaesberg;

G. Dunnewold, Palestinastraat 220 te Heerlen. Tel. 045-415634

Het rapport is te verkrijgen bij het secretariaat van het Natuurhistorisch Genootschap, Bosquetplein 7 te Maastricht door overmaking van f 6,70 op giro-nummer 1036366, onder vermelding van "Verslag Trektellingen Limburg 1977".

PERIODIEKE VERSCHIJNSELEN BIJ PLANTEN EN DIEREN

IV

door P.J. van Nieuwenhoven
met foto's van de schrijver

WINTERSLAAP EN WINTERRUST

Dieren met een standvastige temperatuur die ook in de winter hun lichaamswarmte op peil moeten houden, verbruiken daarvoor veel energie die uit het voedsel moet worden vrijgemaakt of waarvoor reservevet moet worden aangesproken, wanneer het normale voedsel in de winter ontbreekt. Als deze dieren niet wegtrekken moeten zij een winterslaap houden.

In deze toestand is de hele stofwisseling tot een zeer laag niveau teruggebracht. Er is praktisch geen verbranding en dus ook geen warmteproductie. De temperatuur van het dier wordt gelijk aan die van zijn omgeving door uitschakeling van het warmtecentrum in de hersenen. Wanneer de temperatuur zo laag wordt dat het dier dreigt te bevriezen kan soms het warmtecentrum tijdelijk ingeschakeld worden. Zo'n dier kan dan onder invloed van de koude ontwaken en een veiliger onderdak zoeken. Zo wordt verklaard dat men bij toenemende vorst bevroren vleermuizen in de sneeuw kan vinden. Zij zijn ontwaakt en tijdens hun vlucht door de koude bevangen. Bij het lage stofwisselingsniveau gedurende de

winterslaap zijn spierbewegingen zeer oppervlakkig en langzaam, ook die voor de bewegingen van het hart en de borstkas. Men houdt zo'n dier in winterslaap dan ook gemakkelijk voor dood: heel wat troetel hamstertjes zijn op deze manier in de vuilnisbak terecht gekomen! Soms wordt in zo'n dier een gedeelte van de bloedvaten buiten werking gesteld, zodat er een verschil kan optreden tussen de tempe-

Kleine Vos in de sneeuw: een voorbeeld van een te vroeg ontwaakte vlinder.

foto: van Nieuwenhoven